

VALTIOSÄÄNTÖOIKEUS, PAKOLLISTEN AINEOPINTOJEN TENTTI 8.2.2013

Tenttiohjeet:

- Tentissä on 3 kysymystä.
- Tentti on lakikirjatentti.
- Kirjoita jokainen vastaus omalle paperilleen.
- Kirjoita oma nimesi ja opiskelijanumerosi kuhunkin vastauspaperiin.
- Laita vastauspapereihin marginaalit.
- Vastaustila on määritelty kunkin kysymyksen kohdalla erikseen. Vastaustilaan pitää mahduttaa vastaukset myös kysymyksen kaikkiin alakohtiin. VASTAUSTILAN YLITTÄVÄÄ OSAA EI LUETA!
- Mikäli jätät vastaamatta johonkin kysymykseen, jätä kuitenkin kysymyksen numerolla sekä nimelläsi ja opiskelijanumerollasi varustettu paperi ko. vastauksen tilalle.
- Mikäli luovutat, jätä tätä koskeva paperi, joka on varustettu nimelläsi, opiskelijanumerollasi ja luovunmerkinnällä.
- Kirjoita vastauksesi selkeällä käsialalla ja esitä asiat loogisessa järjestyksessä hyvin perustellen.
- Kysymyksen 1. pisteet voi korvata *korvaavilta luentosarjoilta saaduilla pisteillä*. Merkitse saamasi korvaavat pisteet kysymyksen 1. vastauspaperille.
- Mikäli olet saanut *hyvityspisteitä* (esimerkiksi ennen lukuvuotta 2008–2009 valtiosääntöoikeuden luennoilta saadut pisteet), kirjoita ne näkyviin 1. kysymykseen antamasi vastauksen perään.
- Tentti kestää 5 tuntia.
- Tenttitilaisuudessa toimitaan Helsingin yliopiston tutkinto- ja oikeusturvajohtosäännön mukaisesti. Tenttiajan ylittäminen eli tenttivastauksen kirjoittaminen tentin päätyttyä tulkitaan kuulusteluvilpin yritykseksi. Kännykän hallussapito tentin aikana tulkitaan vilpin yritykseksi. Kännykän käyttäminen tentin aikana tenttialissa tai lyhytaikaisen tenttialista poistumisen aikana tulkitaan kuulusteluvilpiksi, ja tällöin kuulustelu keskeytetään.
- Tulokset 8.3.2013 oppiaineen ilmoitustaululla.
- Tenttiä koskevissa epäselvyyksissä yms., ota yhteys: Anu Mutanen, anu.k.mutanen@helsinki.fi, puh: 050 589 0721.

Tenttikysymykset:

1. Toimittaja Pajari on tekemässä lehtijuttua kotimaisen ihmisoikeuskulttuurin murroksesta. Hän pyytää ytimekkäitä vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Mihin liittyi ns. erillisysteesi eduskunnan perustuslakivaliokunnan käytännössä?
- Mikä on ihmisoikeuksien asema suhteessa kotimaisiin perusoikeussäännöksiin?
- Voidaanko myöhemmin säädetylle eduskuntalaille antaa etusija kansainväliseen ihmisoikeusnormiin nähden ja jos voidaan, mitä siitä seuraa?
- Mitä tarkoitetaan harkintamarginaaliopilla?
- Mitä tarkoitetaan inkorporaatiolla ja transformaatiolla?

(Vastaustilaa on enintään kaksi sivua, ts. puoli konseptiarkkia. Max. 10 p.)

2. Syrjintälautakunnassa on tullut vireille asia, jossa A katsoi joutuneensa syrjityksi, kun häntä ja hänen muslimityöntekijöitään oli kielletty rukoilemasta Y Oy:n työmaalla ja sen sosiaalituloissa Helsingin Kammissa.

Vastineessaan Y Oy:n vastaava työnjohtaja T painotti, että A ja hänen työntekijöidensä rukoushetkiä oli järjestetty yhteisissä taukotiloissa ja että niitä ei siten voitu järjestää siellä ilman omistajan tai haltijan, so. Y Oy:n lupaa. T:n mukaan hänen tuli taata kaikille työntekijöille tasapuolinen oikeus ja mahdollisuus työehtosopimuksen mukaisten taukojen pitämiseen rauhallisessa ja sitä varten erikseen osoitetussa tilassa. T korosti, että osa työmaan muista työntekijöistä koki, että rukoushetket häiritsevät heidän taukohetkeään ja että muut kuin islaminuskoiset työntekijät joutuivat olemaan vastoin tahtoaan läsnä muun kuin oman uskontonsa harjoittamistilaisuudessa voidakseen käyttää taukotiloja työlainsäädännön ja työehtosopimusten mukaisiin taukoihinsa.

Arvioi tapausta uskonnon ja omantunnon vapautta sekä syrjinnän kieltoa koskevien perus- ja ihmisoikeusnormien kannalta. Muuttuisiko arviosi, jos rukoushetkiä yhteisissä taukotiloissa olisivat järjestäneet kristityt työntekijät lopputuloksella, että muut kuin kristinuskoiset työntekijät joutuisivat vastoin tahtoaan olemaan läsnä harjoittamistilaisuudessa?

(Vastaustilaa on enintään kaksi sivua, ts. puoli konseptiarkkia. Max. 10 p.)

3. Ovatko seuraavalta sivulta alkaen esitetyt väittämät Suomen valtiosääntöoikeuden kannalta (a–e) oikein vai väärin? Millä perusteilla (mm. mitkä säännökset soveltuvat asiaan)? (Yht. max. 20 p.)

Alleviivaa kunkin väittämän kohdalla paikkansa pitävä vastausvaihtoehto (esim. oikein/väärin), ja vain se, sekä anna perustelut valinnallesi kunkin väittämän alle ensimmäiselle erilliselle vastausalueelle.

Kussakin alakohdassa saa yhden pisteen valitsemalla paikkansa pitävän vastausvaihtoehdon. Lisäksi perusteluista voi saada yhden pisteen per alakohda. Mikäli perustelut on jätetty kokonaan antamatta, ei pelkästään oikein/väärin-valinnasta saa pistettä. Mikäli puolestaan oikein/väärin-vastausvaihtoehto on valittu väärin tai valintaa ei ole tehty, ei myöskään perusteluista voi saada pisteitä. Miinuspisteitä ei jaeta.

Määrittele lisäksi kussakin väittämässä *kursivoitu* käsite siinä merkityksessä kuin se liittyy ko. väittämän ja Suomen perustuslain (731/1999, PeL) kontekstiin. Kirjoita tämä määritelmä kunkin väittämän alle toiselle erilliselle vastausalueelle.

Kustakin määritelmästä voi saada max. 2 pistettä riippumatta siitä, onko oikein/väärin-valinta tehty oikein.

Nimi: _____ Opiskelijanro: _____

3 a) Kun eduskunta saattaa voimaan kansainvälisen velvoitteen, joka katsotaan PeL 1 §:ssä säännellyn täysivaltaisuuden kannalta merkittäväksi toimivallan siirroksi, voimaansaattamislakia ei koske ns. *oppi rajatusta poikkeuksesta*, mutta PeL 94.3 § on otettava huomioon.

Vastaus: oikein/väärin (1 piste)

Perustelut: (1 piste)

Oppi rajatusta poikkeuksesta: (2 pistettä)

b) Oppi rajatusta poikkeuksesta koskee perusoikeuksista säädettäviä tilapäisiä poikkeuksia tilanteissa, joissa perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset eivät täyty, mutta joissa on kyse perusoikeuksista poikkeamisesta *poikkeusoloissa*.

Vastaus: oikein/väärin (1 piste)

Perustelut: (1 piste)

Poikkeusolot: (2 pistettä)

c) Jos tasavallan presidentti on toimivallan alaansa kuuluvassa ulkopolitiikan hoidossa erimielinen valtioneuvoston kanssa siitä, onko hänellä oikeus osallistua Eurooppa-neuvoston kokoukseen, asia ratkaistaan PeL 58 §:n nojalla *parlamentarism*in periaatteen mukaisesti.

Vastaus: oikein/väärin (1 piste)

Perustelut: (1 piste)

Parlamentarismi: (2 pistettä)

d) Jos tuomioistuin on joutunut jo useassa yksittäisessä oikeustapauksessa antamaan jollekin perusoikeudelle ns. *abrogaatiovaikutuksen* suhteessa jonkin lain säännökseen, eduskunta voi muuttaa ko. lakia, mutta se ei voi säätää asiassa *lex in casu* -tyyppistä säädöstä tai siirtää asian säätelyä asetuksen tasolle.

Vastaus: oikein/väärin (1 piste)

Perustelut: (1 piste)

Abrogaatiovaikutus: (2 pistettä)

e) EU-asioiden kansallinen valmistelu kuuluu valtioneuvostolle, ja eduskunnalla on mahdollisuus osallistua tähän valmisteluun vain siten, että valtioneuvosto toimittaa eduskunnalle erimuotoista tietoa *U-* ja *E-asiaina* käsiteltäväksi.

Vastaus: oikein/väärin (1 piste)

Perustelut: (1 piste)

E-asia: (2 pistettä)

STATSFÖRFATTNINGSRÄTT, OBLIGATORISKA ÄMNESSTUDIETENTAMEN 8.2.2013

Tentamensinstruktioner:

- Tenten har 3 frågor.
- Tenten är en lagbokstent.
- Skriv varje svar på skilt papper.
- Skriv ditt namn och ditt studienummer på varje svarsppapper.
- Dra marginal på svarsppappren.
- Svaryutrymmet är definierat skiljt för varje fråga. Svaryutrymmet bör också innehålla svar på frågans alla underpunkter. DEN TEXT SOM ÖVERSKRIDER SVARYUTRYMMET LÄSES EJ!
- Om Du lämnar någon fråga obesvarad bör Du i stället för svaret lämna in ett papper med numret på frågan samt namn och studienummer.
- Om Du avstår lämna in ett papper med namn, studienummer och uppgift om att Du avstår.
- Skriv svaret med tydlig handstil, motivera svaret väl och framför det i logisk ordningsföljd.
- Poängen för fråga 1. kan ersättas med *poäng från ersättande föreläsningsserier*. Anteckna de ersättande poängen på svarsppappret för fråga 1.
- Ifall Du har erhållit *bonuspoäng* (till exempel från statsförfattningsrättsliga föreläsningar före läsåret 2008–2009), skriv dessa efter ditt svar på fråga 1.
- Tentamenstiden är 5 timmar.
- Under tentamenstillfället skall examens- och rättssäkerhetsinstruktionen för Helsingfors universitet iaktas. Överskridandet av tentamenstiden, dvs. skrivande av tentamenssvar efter att tenten tagit slut tolkas som försök till förhörsfusk. Innehav av mobiltelefon under tenten tolkas som fuskförsök. Användningen av mobiltelefon under tentamenstillfället i tentamenssalen eller under kort avlägsnande ur tentamenssalen tolkas som förhörsfusk och leder till avbrytande av förhöret.
- Resultaten 8.3.2013 på läroämnets anslagstavla
- Vid oklarheter el.dyl. beträffande tenten kontakta: Anu Mutanen, anu.k.mutanen@helsinki.fi, tel.: 050 589 0721.

Tentamensfrågor:

1. Journalist Pajari håller på med en tidningsartikel om brytningen av den inhemska människorättskulturen. Han ber koncisa svar på följande frågor:

- Till vad hänför sig den s.k. tesen om särhållande (*erillisyysteesi*) i riksdagens grundlagsutskotts praxis?
- Vilken ställning har människorätterna i förhållande till inhemska regleringen om grundrättigheter?
- Kan en senare stiftad riksdagslag ges företräde framom en internationell människorättsnorm och i sådana fall, vad följer av detta?
- Vad avses med läran om bedömningsmarginal (*harkintamarginaalioppi*)?
- Vad avses med inkorporation och transformation?

(Svarsutrymme högst två sidor, dvs. ett halvt konceptark. Max. 10 p.)

2. I diskrimineringsnämnden har anhängiggjorts ett ärende, där A anser sig har blivit diskriminerad då han och hans muslimska arbetare har förbjudits att be på Y Ab:s byggnadsplats och dess socialutrymmen i Kampen i Helsingfors.

I sitt svaromål betonade Y Ab:s ansvarige arbetsledare T att A och hans arbetares bönestunder hade ordnats i gemensamma rastutrymmen och att de således inte kunde ordnas där utan ägarens eller innehavarens, dvs. Y Ab:s lov. Enligt T skulle han garantera alla arbetare jämlik rätt och möjlighet till pauser enligt kollektivavtalet i ett lugnt och för detta ändamål skilt utsett utrymme. T betonade att en del av byggnadsplatsens andra arbetare upplevde att bönestunderna stör deras pauser och att andra än islamska arbetare var tvungna att mot sin vilja närvara vid utövningstillfället av annan än egen religion för att kunna använda rastutrymmen till sina pauser enligt arbetslagstiftningen och kollektivavtalen.

Ge en bedömning av fallet utgående från grund- och människorätterna som berör religions- och samvetsfrihet samt diskrimineringsförbud. Skulle din bedömning ändras om bönestunderna i gemensamma rastutrymmen skulle ha ordnats av kristna arbetare med slutsatsen att andra än kristna arbetare skulle vara tvungna att mot sin vilja närvara vid utövningstillfället?

(Svarsutrymmet är högst två sidor, dvs. ett halvt konceptark. Max. 10 p.)

3. Är de från och med följande sida framförda påståendena (a–e) rätt eller fel utgående från finsk statsförfattningsrätt? På vilken grund (t.ex. vilken reglering är tillämplig)? (Sammanlagt max. 20 p.)

Understrecka det rätta svarsalternativet (t.ex. rätt/fel), och bara det. Motivera ditt val i det separata svarsutrymmet som finns under varje påstående.

För varje påstående får man ett poäng för rätta svarsalternativet. Dessutom kan man få ett tilläggs-poäng för motiveringen till varje underpunkt. Om man inte ger en motivering överhuvudtaget får man inget poäng för rätt/fel-valet. Om rätt/fel-valet i sig är felaktigt eller om ett val överhuvudtaget inte har gjorts, får man heller inga poäng för motiveringen därtill. Minuspoäng ges inte.

Definiera i tillägg det *kursiverade* begreppet i varje påstående i det kontext som berör det aktuella påståendet och Finlands grundlag (731/1999, GL). Skriv denna definition i det andra separata svarsutrymmet som finns under varje påstående.

För varje definition kan man få högst 2 poäng oberoende av om rätt/fel-valet är rätt eller ej.

Namn: _____ **Studienummer:** _____

3 a) När riksdagen sätter i kraft en internationell förpliktelse, som anses som en betydande överföring av behörighet ur suveränitetssynvinkel i 1 § i GL, kommer den s.k. *läran om begränsat undantag* inte att gälla lagen om ikraftträdandet, men 94.3 § GL måste tas i beaktande.

Svar: rätt/fel (1 poäng)

Motivering: (1 poäng)

Läran om begränsat undantag (*oppi rajatusta poikkeuksesta*): (2 poäng)

b) Läran om begränsat undantag gäller stiftade tillfälliga undantag till grundrätterna i situationer där de allmänna begränsningsförutsättningarna för grundrättigheter inte uppfylls men där det är frågan om undantag från grundrätterna i *undantagsförhållanden*.

Svar: rätt/fel (1 poäng)

Motivering: (1 poäng)

Undantagsförhållanden: (2 poäng)

c) Ifall republikens president, inom ramen för sin behörighet gällande skötseln av utrikespolitiken, är av annan åsikt än statsrådet om han/hon har rätt att delta i Europeiska rådets möte, avgörs saken på basis av 58 § i GL enligt principen om *parlamentarism*.

Svar: rätt/fel (1 poäng)

Motivering: (1 poäng)

Parlamentarism: (2 poäng)

d) Om domstolen redan i flera enskilda rättsfall har varit tvungen att ge någon av grundrätterna s.k. *abrogationseffekt* i förhållande till en reglering i en lag, kan riksdagen ändra ifrågavarande lag, men den kan inte stifta en reglering av *lex casu* -typ eller överföra regleringen av saken till förordningsnivå.

Svar: rätt/fel (1 poäng)

Motivering: (1 poäng)

Abrogationseffekt (*abrogaatiovaikutus*): (2 poäng)

e) Den nationella förberedningen av EU-ärenden hör till statsrådet och riksdagen har möjlighet att delta i förberedningen endast genom att statsrådet ger riksdagen olika uppgifter att behandlas som U eller *E-ärenden*.

Svar: rätt/fel (1 poäng)

Motivering: (1 poäng)

E-ärende: (2 poäng)
